

[pvm]

TEM/17693/2023

Vastaus kuulemiskirjeeseen luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen muodostamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on lähettänyt 27.11.2023 kuulemiskirjeen päätösesityksestä Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen muodostamiseksi.

Kokkolan kaupunki on neuvotellut Keski-Pohjanmaan muiden kuntien kanssa maaliskuusta 2023 lähtien sopimuksesta työvoimapalvelujen järjestämisestä Keski-Pohjanmaalla. Neuvotteluissa ovat olleet Kokkolan kaupungin lisäksi mukana Halsuan kunta, Kannuksen kaupunki, Kaustisen kunta, Lestijärven kunta, Perhon kunta, Toholammin kunta ja Vetelin kunta. Kaikki kunnat ovat olleet yksimielisiä siitä, että edellä mainitut kunnat muodostavat työssäkäynnin kannalta toimivan kokonaisuuden, joka täyttää myös muut työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain (383/2023 3 §) mukaiset kriteerit.

Kokkolan toimiminen vuoden 2025 alusta työvoimapalvelujen järjestämisen vastuukuntana Keski-Pohjanmaalla on ollut kuntien yksimielinen tahto. Vastuukuntana Kokkolan kaupunki on sitoutunut huolehtimaan työvoimapalvelujen;

1. yhdenvertaisesta saatavuudesta;
2. tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä;
3. tuottamistavasta;
4. tuottamisen valvonnasta;
5. viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Kokkolan kaupungilla on ollut työvoimapalvelujen uudistamisen valmistelussa koko ajan näkemyksenä, että Keski-Pohjanmaalle muodostetaan yhtenäinen työllisyysalue, vaikka Kokkolan kaupunki pystyisi järjestämään työvoimapalvelut kokonsa puolesta myös itsenäisesti. Keski-Pohjanmaan yhtenäisyyttä korostaa, että työllisyysalueeseen muodostavat kuuluvat samaan hyvinvointialueeseen sekä maakuntaliittoon. Keski-Pohjanmaan kunnat ovat lisäksi osallistuneet työllisyyden kuntakokeiluun vuodesta 2021 lähtien. Vuoden 2021 vahvistettujen työssäkäyntitilastojen perusteella Kokkolassa sijaitsee 75

% koko Keski-Pohjanmaan työpaikoista ja 72 % Keski-Pohjanmaan työvoimaan kuuluvasta väestöstä asuu Kokkolassa. Nämä seikat puoltavat Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen muodostumista ja maakunnan keskuskaupungin valintaa työllisyysalueen vastuukunnaksi.

Työ- ja elinkeinoministeriön päätösesityksen kohdat 1-4 ovat seuraavat:

1. Kokkolan kaupunki toimii Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen vastuukuntana Kokkolan kaupungin, Halsuan kunnan, Kannuksen kaupungin, Perhon kunnan ja Vetelin kunnan hyväksymän sopimuksen Keski-Pohjanmaan työvoimapalvelujen järjestämisestä (vastuukuntasopimus) mukaisesti ja kuntien lakissääteissä yhteistoiminnassa sovelletaan ko. sopimuksen mukaisia ehtoja. 31.10.2023 jälkeen kuntien välisissä neuvotteluissa ei ole tullut esille sellaisia seikkoja, että sopimuksen uudelleen käsittelylle olisi perusteita. Kokkolan, Halsuan, Kannuksen, Perhon ja Vetelin kuntien yhteenlaskettu työvoiman määrä on vuoden 2021 vahvistetun tiedon mukaan 26887 eli 89 % muodostuvan työllisyysalueen työvoiman määrästä. Näin ollen voidaan todeta, että työllisyysalueen työvoiman enemmistöä edustavien kuntien valtuustot ovat hyväksyneet vastuukuntasopimuksen ja sen ehdot sellaisenaan.
2. Jokaisella työllisyysalueeseen kuuluvalla kunnalla on oikeus nimetä edustaja myöhemmin perustettavaan yhteistoimintaelimeen, eli työllisyyslautakuntaan, eikä yhdelläkään kunnalla ole lautakunnassa määräysvaltaa. Tämä seikka on huomioitu jo sopimusneuvotteluissa osoituksena yhteistyön merkityksestä työllisyysalueen päätöksenteossa.
3. Kustannusten jaosto on sovittu jo vastuukuntasopimuksessa, eikä mikään taho ole esittänyt muutoksia vastuukuntasopimuksen ehtoihin kustannusten jaon osalta.
4. Henkilöstön vastuullisen siirtymän ja toiminnan turvaamisen kannalta Kokkolan kaupunki pitää tärkeänä, että työ- ja elinkeinotoimistoista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksesta siirtyvä henkilöstö siirtyy Kokkolan kaupungin palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteita noudattaen.

Kokkolan kaupunki hyväksyy työ- ja elinkeinoministeriön päätösesityksen TEM/17693/2023 valtioneuvostolle Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen muodostamisesta, siten että Halsuan kunta, Kannuksen kaupunki, Kaustisen kunta, Kokkolan kaupunki, Lestijärven kunta, Perhon kunta, Toholammin kunta ja Vetelin kunta muodostavat Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen ja Kokkolan kaupunki toimii työllisyyspalvelujen vastuukuntana vastuukuntasopimuksen ehtojen mukaisesti.

Sopimuksen työvoimapalvelujen järjestämisestä Keski-Pohjanmaalla hyväksymättä jättäneiden kuntien lisäysehdotukset on todettu sopimuksen hyväksyneiden kuntien mukaan mahdottomaksi toteuttaa ilman sopimuksen muidenkin ehtojen uudelleen tarkastelua. Toholammin, Kaustisen ja Lestijärven kunnat ovat esittäneet sopimukseen lisäysehdotukset 1) *työllisyysalueen kunta voi tuottaa TE-palvelukokonaisuuden viranomaistyötä ja palvelua, jonka työllisyysalue tulkitsee lakisääteiseksi viranomaispalveluksi ja että viranomaistehtäviä ja -palvelua voidaan toteuttaa perustasolta alkaen* 2) *osa siirtyvästä henkilöstöstä voi siirtyä muun kunnan työntekijöiksi erikseen sopien*. Kokkolan kaupunki, Kannuksen kaupunki, Halsuan kunta, Perhon kunta ja Vetelin kunta ovat tuoneet esille neuvotteluissa, että kolmen kunnan

ehdottamat lisäykset sopimukseen hämärtävät työllisyyspalveluista vastuussa olevan kunnan ja jäsenkuntien toimivaltuuksien rajoja. Perusteluna lisäysehdoitusten jättämiseen sopimuksen ulkopuolelle on tuotu kaikille osapuolille esille, että sopimuksessa on kuntaliiton ohjeen mukainen kirjaus; ”*julkisista työvoimapalveluista järjestämistä vastuussa oleva yhteinen toimielin voi sopia työvoimaviranomaiselle kuuluvan toimivallan siirtämisestä yhteistoimintasopimuksen muille sopimuksen osapuolille kuntalain 54 § mukaisesti.*” Kuntaliiton ohjeen mukainen kirjaus on vähemmän tulkinnanvarainen kuin Toholammin, Kaustisen ja Lestijärven lisäysehdotus, joka jättää tulkinnanvaraa mm. siltä osin, että työvoimapalvelujen ja viranomaistehtävien perustaso ei ole mitenkään yksiselitteisesti määritelty termi työllisyyspalveluissa.

Työllisyysalueelle perustettavan työllisyyslautakunnan luovuttaessa viranomaistoimivaltaa jäsenkunnilleen, tulee asiasta laatia sopimus, jossa tehtävät on yksityiskohtaisesti määritelty ja toimivallan rajat on määritelty eri toimijoiden kesken. Vastuukuntasopimus mahdollistaa kuntalain 54 §:n mukaisten sopimusten laatimisen, kun työllisyyslautakunta on perustettu. Sopimusten tekeminen on kansalaisten oikeusturvan kannalta ensiarvoisen tärkeää, jotta kunkin kunnan asukas voi varmistua siitä, mikä viranomaistaho vastaa hänen kotikuntansa asukkaille järjestettävistä palveluista. Lisäysehdoituksen 1. tulkinnanvarainen muotoilu antaa lisäysehdoituksen antajista sen kuvan, että ne eivät ole sisäistäneet lain työvoimapalvelujen järjestämisestä henkeä. Työllisyyspalvelujen vastuukuntana Kokkolan kaupunki ei voi hyväksyä vastuukuntasopimukseen epämääräisiä kirjauksia, joiden tulkinnasta ei ole esitetty mitään konkreettisia soveltamisesimerkkejä lisäysehdoitusten tehneiltä tahoilta.

Toholammin, Kaustisen ja Lestijärven lisäysehdoituksen 2 mukaan liikkeenluovutuksella valtiolta siirtävää henkilöstöä voisi siirtyä myös muun kuin vastuukunnan työntekijöiksi. Työllisyyspalveluja tulee vastuukunta Kokkolan mukaan tarkastella kokonaisuutena ja vastuukunta on sitoutunut järjestämään lakisääteiset työllisyyspalvelut koko Keski-Pohjanmaan alueelle. Mikäli henkilöstöä siirrettäisiin muihinkin kuntiin, pirstaloituisi osaaminen ja palveluyksiköistä tulisi haavoittuvaisia osaamisen saatavuuden näkökulmasta. Valtiolta siirtyvän henkilöstön tasapuolisen kohtelun kannalta on tärkeää, että työllisyyspalvelut siirtyvät liikkeenluovutuksen periaatteella kokonaisuutena vastuukunnalle. Muille työnantajille siirryttäessä työntekijän toimivaltuuksiin, toimenkuvaan ja tehtäviin saattaisi tulla niin merkittäviä muutoksia, että niitä ei ole mahdollista toteuttaa liikkeenluovutuksen hengen mukaisesti ja asettaa henkilöstö näin eriarvoiseen asemaan sen mukaan, mille työnantajalle he siirtyisivät.

Työvoimapalvelujen järjestäjän kannalta oleellista on, että se pystyy kaikissa tilanteissa järjestämään vastuullaan olevat palvelut siten, että lainsäädännön turvaamat perus- ja muut oikeudet tulevat toteutetuiksi – huolimatta siitä mikä taho palveluja tuottaa. Lestijärven kunnan, Kaustisen kunnan ja Toholammin kunnan esittämiä muutoksia on käsitelty kuntien johtajista ja työllisyysaluetta valmistelleista johtavista viranhaltijoista koostuvassa vastuukuntasopimuksen projektiryhmässä ja kaikkien Keski-Pohjanmaan kaupunkien- ja kuntien valtuustojen sekä kaupungin- ja kunnanhallitusten puheenjohtajien yhteisissä tilaisuuksissa. Halsuan, Kannuksen, Kokkolan, Perhon ja Vetelin kuntien edustajat ovat todenneet, että nykyinen ja näissä kunnissa jo hyväksytty vastuukuntasopimus on riittävä ja sen avulla voidaan muodostaa työllisyysalue sekä suunnitella työllisyysalueen palveluista toimiva kokonaisuus. Kaikissa tilaisuuksissa on tuotu johdonmukaisesti esille, että vastuu työllisyyspalvelujen suunnittelusta tulee saattaa mahdollisimman nopeasti perustettavan yhteistoimintaelimen, työllisyyslautakunnan vastuulle, koska se tulee olemaan

työllisyyspalveluista vastaava toimielin 1.1.2025 alkaen. Työllisyyslautakunnan muodostaminen aloitetaan niin pian kuin vahvistus työllisyysalueen muodostamisesta on tehty.

Toholammin, Kaustisen ja Lestijärven lisäysehdotukset on todettu olevan luonteeltaan sellaisia, että niissä puututaan työllisyyslautakunnan toimeenpanovaltaan kuuluviin asioihin, joita ei Kokkolan kaupungin, Kannuksen kaupungin, Halsuan kunnan, Perhon kunnan ja Vetelin kunnan mukaan voida ottaa vastuukuntasopimukseen.

Liitteet	[Kirjoita liitteet]
Jakelu	[Kirjoita jakelu]
Tiedoksi	[Kenelle tiedoksi]